

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falcha.

Cal Jep Gran

Josep Calvet Cots era un pagès de Monistrollet que, com tants d'altres, va venir a Fals atret per les oportunitats laborals que oferien les extenses vinyes. Es diu que era un home alt i ferm, i per això, era conegut amb l'àlies de "Jep Gran". El 1829 es va casar a la parròquia de Rajadell amb Francesca Carner Serra, d'Aguilar de Segarra.

Se sap que menava una vinya a Rajadell anomenada la Vinya de l'Olivar, però se la va vendre, i el 1843 en va comprar una altra a la mestressa de la Gabriela que no podia cuidar la vinya perquè era vídua i el seu fill Pere s'havia hagut d'exiliar. La vinya tenia una superfície d'unes sis quarteres i estava plantada, part a "mitjans clars" i part "espessa". A mitjans clars significa que entre els rengles dels ceps s'hi podia fer sembrat, o trumfes o, fins i tot, plantar-hi arbres. El terreny termenejava a sol naixent amb una cinglera de roques fins arribar a un cau de conills i seguint fites, fins a un caminet que anava a la casa. A migdia amb una vinya que menava Josep Manuel, i per les bandes de ponent i tramuntana amb la vinya de Josep Serra. Els tractes eren els habituals; una quarta part de la verema per l'amo, el dret d'"escombrar" el bosc en una zona de deu passes al voltant de la vinya, i l'obligació de gastar tots els sarments en fer piles per adobar la terra. El Jep Gran en va pagar 157

lliures i mitja. No era aquesta l'única terra que menava, sinó que també tenia una vinya del Grauet de 5 quarteres dita el "Cultivot" o la "Vinya de la Virona", i una altra de sis quarteres de l'heretat Oliveres dita "Les Costetes".

Detall del portal

La Francesca va morir jove i el vidu no va tenir més remei que casar-se de nou, ja que els petits necessitaven una mare amb urgència. Va trobar una noia adient sense anar gaire lluny, la Magdalena Colom, una veïna del costat de casa. Van fer capítols a finals de novembre de 1836 i es van casar al cap de pocs dies. Els pares de la Magdalena van prometre un dot de 100 lliures, les quals les havia de pagar l'amo del mas Boixeda. El Calvet va correspondre fent un escreix o aportació per noces de 100 lliures. No hem trobat el document de la creació de la casa del Jep Gran,

construïda en terra del Tatger, però quan el Josep va fer testament el 4 de juliol de 1853, el rector va datar-lo en la casa anomenada "Calvet". En el testament va fer hereu al fill gran Celdoni, i surten citats dos fills més, el Josep, fill de la primera dona, i la Maria, possiblement filla de la segona. Dos dies després de fer testament, el Jep Gran va marxar d'aquest món.

El Josep va entrar com a gendre a cal Ferran, mentre que el Celdoni va assentar les bases de la família pròpia en casar-se el 1860 amb la Rosa Baraldés Centelles, una altra veïna. Sembla ser que als homes d'aquesta casa no els calia caminar gaire per trobar parella. El dot de la noia Baraldés va ser de 30 lliures, una quantitat normal entre els parcers pobres. Però la núvia va portar força roba; dotze camises de tela crua amb mànigues de cotó, tres gipons, tres vestits, i la roba que usava a casa seva. El Celdoni va continuar treballant la terra que li va deixar el pare i, a més a més, el 1856 va aconseguir dos trossos més del Grauet; el camp del "Camí Ral", i un hort de dos quartans. El Celdoni i la Rosa van fer pujar quatre fills, que es deien Josep, Joan, Maria i Dolors. El Celdoni va morir prematurament el 1876, a l'edat de 43 anys.

El Josep Calvet era el gran i va aprendre l'ofici d'espardenyer. S'estava a cal Baraldés, a casa del seu oncle, quan li va sobrevenir la mort. Tenia només 23 anys i encara no s'havia casat. Va passar a ser hereu el segon, el Joan Calvet Baraldés (1870-1947), qui es va casar-se el 4 de febrer de 1888 amb la noia Maria Concepció Morera Subirana (1869-1922), que era de Fonollosa. Es van casar joves, el Joan tenia 18 anys i la seva dona un any més. Els va casar el rector de Fals, mossèn Josep Vall de Vilaramó. Quan el 1903 les finques del Soler de la Plana van canviar de mans, el nou amo, el Casas de Matamargó, va oferir a aquells que habitaven el reng de cases del raval d'Oliveres la possibilitat d'ampliar el seu espai, venent-los un tros de patí a la banda de darrere de les cases. Tots es van acollir a una oferta tan interessant, de manera que el Joan va poder comprar

un espai quadrat de 113 per 126 pams, pel qual en va pagar 136 pessetes. De fills, el Joan i la Concepció en van tenir quatre, anomenats Ramon, Emili, Maria i Elisabet. Aquesta darrera va morir als 22 anys.

El següent propietari va ser el Ramon Calvet Morera (1890-1958), que va casar-se el 1911 amb Mercè Prat Llobateras, procedent de Santpedor. Van tenir els següents fills: Joan (1912), Concepció (1919), Emili (1922), Elisabet (1929). Dissortadament, la majoria van morir de petits, quedant com a pubilla i propietària de cal Jep Gran, l'Elisabet Calvet Prat. El seu marit és el Josep Felip Manonelles, natural de Prats del Rei. Arran de la creació de la Cooperativa, el Josep Felip es va embrancar en un llarg plet per la propietat de les terres que menaven els Calvet com a parcers. El 1975 va edificar una granja per l'engreix de porcs en un tros propi situat al costat de la carretera. L'Elisabet i el seu marit tenen un xicot, el Ramon, i tres filles, l'Elisabet, la Mercè i la Montse.

